

НМТ. Історія України
ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ

20 . Україна в роки Першої світової війни

Світова війна	Глобальне протиборство коаліцій держав із застосуванням засобів збройного насильства, що охоплює велику частину країн світу.
Галицько-Буковинське генерал-губернаторство	Тимчасова адміністративно-територіальна одиниця, створена царським урядом Російської імперії наприкінці 1914 року на відвоєнованих російськими військами землях Галичини, Буковини і Посяння з центром у місті Чернівці.
Мобілізація	Комплекс заходів, спрямованих на переведення державної інфраструктури та військових сил країни у військовий стан у зв'язку з надзвичайними умовами всередині країни або ж за її межами. Мобілізація може бути загальною або частковою та проводиться відкрито чи приховано.
Евакуація	Процес виведення населення і життєважливих ресурсів першої необхідності з території можливої загрози від катастрофи чи воєнного конфлікту.

21. Початок Української Революції

Автономізація	Об'єднання різноманітних територіально-національних утворень, що функціонують на суміжних територіях, у єдину державу на основі автономії (автономія – самоврядування певної частини держави, що здійснюється в межах, передбачених конституцією).
Самостійники	Представники течії українського національного руху, які обстоювали ідею створення незалежної Української держави.
Українська Центральна Рада	Спочатку український представницький орган політичних, громадських, культурних та професійних організацій; згодом, після Всеукраїнського національного конгресу — революційний парламент України, який керував українським національним рухом.
Універсали УЦР	Форма звернення до народу, декларативний документ вищих органів влади.
Генеральний Секретаріат	Виконавчий орган влади (уряд), створений Українською Центральною Радою 15 червня 1917 року.
«Вільне козацтво»	Національні добровільні військово-міліційні формування часів національно-визвольних змагань 1917 - 1921 років, що діяли в Україні та на Кубані. Виникли у процесі розвалу царської армії з лютого

	по травень 1917 року з метою захисту сіл, а згодом і Української Держави, в умовах зростання громадського безладу й бандитизму, з метою захисту правди, свободи і соборного народовладдя людей вільної України і священнослужителів Української Православної Церкви.
Установчі Збори	Виборна законодавча установа, конституанта українського народу, завданням якої було затвердити новий лад і встановити конституцію української держави.
Більшовики	Члени ліворадикального крила РСДРП після її розколу на більшовиків і меншовиків. — Назва «більшовики» походить з історичного моменту, коли прихильники ленінської концепції побудови пролетарської партії виявилися в більшості при голосуванні головних питань Статуту РСДРП та керівних органів партії на Другому з'їзді партії у 1903 році.
Курултай	У тюркських народів орган народного представництва, загальнонаціональний з'їзд, під час якого вирішують найважливіші проблеми нації. Початково означав збори князів, пізніше збори народу.
22. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності	
Директорія	Колективний орган виконавчої влади, який складається із декількох осіб.
Соборність	1) морально-філософський і соціальний принцип, фундаментальними положеннями якого є: відповідальність усіх за всіх, єдність індивідуального і загального, взаємне духовне збагачення і розвиток та інше; 2) усі етнічні землі зібрані до купи тією чи іншою державою (не є ознакою формою державного устрою); 3) єдність усіх членів християнської церкви для спільного відшукання шляху до порятунку.
Отаманщина	1) засилля різноманітних збройних формувань, як правило, із селян, в умовах відсутності реальної державної влади; 2) період в історії визвольних змагань 1918-1919 років.
«Воєнний комунізм»	Соціально-економічна політика більшовиків в УСРР у 1919-1920 рр. Характеризувався встановленням продовольчої розкладки (диктатури), забороною торгівлі, націоналізацією всіх підприємств, згортанням грошового обігу, загальною трудовою

	повинністю.
«Червоний терор»	Заходи насильства, які здійснювалися більшовиками проти широких соціальних груп, включаючи робітників та селян, що були оголошені «класовими ворогами», або звинувачувалися в «контрреволюційній» діяльності.
Інтервенція	У міжнародному праві насильницьке втручання однієї чи кількох держав у внутрішні справи іншої держави, спрямоване проти її територіальної цілісності або політичної незалежності.
«Чортківська офензива»	Історична назва наступальної військової операції Української Галицької Армії здійсненої в період з 7 по 28 червня 1919 року. Вона була однією з найзначніших наступальних операцій, що здійснила Галицька армія під час Українсько-польської війни в Галичині 1918-1919. 25 тисяч українських солдатів і офіцерів примусили відступити по всій лінії фронту більш ніж 100-тисячну польську армію, добре озброєну і оснащену французами. І тільки зовнішні чинники та брак матеріально-технічного забезпечення врятували супротивника від воєнної поразки.
«Київська катастрофа»	події серпня 1919 року в Україні, похід Української Галицької Армії на Київ. Вперше спробу зайняти Київ катастрофою назвав Симон Петлюра, надалі цю назву використовують в українській історіографії.
Автокефальна церква	Незалежна церква, тобто така, що має самоврядування (мова йде про Православну церкву).
23. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні	
Тоталітарний режим	Політичний режим, при якому державна влада зосереджена в руках визначеної групи (найчастіше політичної партії), що знищує демократичні свободи й установлює контроль над усіма сферами життя суспільства за допомогою терору.
Нова економічна політика (неп)	Економічна політика більшовиків в 1921-1928 роках, що прийшла на зміну політиці «Воєнного комунізму». Передбачала комплекс заходів для денационалізації частини підприємств, введення продподатку, легалізація торгівлі, проведення грошової реформи, створення ринку робочої сили.
Коренізація	Політика партійно-радянського керівництва, спрямована на утвердження контролю за життям національних республік через переведення на національні мови діяльності органів управління, культурно-освітніх закладів, засобів масової

	інформації та залучення національних кадрів до органів управління.
Українізація	Впровадження української культури, мови та звичаїв у різних сферах життя.
Індустріалізація	Створення великого машинного виробництва в галузях народного господарства, передусім у промисловості.
24. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні	
П'ятирічка	План розвитку народного господарства СРСР на п'ять років. Реалізація п'ятирічних планів була запроваджена в 1928-1929 роках.
Соціалістична індустріалізація	Прискорений процес побудови великого машинного виробництва у всіх галузях господарства Радянського Союзу і особливо в промисловості.
Колективізація сільського господарства	Процес об'єднання особистих селянських господарств у колгоспи.
Стаханівський рух	Рух патріотичного ставлення до індустріалізації, пов'язаний із соціалістичним змаганням, перевиконанням планів тощо; оголошення нових трудових починів. (У ніч 30-31 серпня 1935 року шахтар Олексій Стаханов здійснив рекордний забій)
Репресії	Каральні заходи, покарання, вжиті державними органами; комплекс заходів з арештів, розстрілів і переселення великих мас людей.
Розкуркулення	Політика знищення селян-власників шляхом адміністративного примусу до вступу в колгоспи або засобами оподаткування, а також шляхом депортації.
«Закон про п'ять колосків»	Каральний нормативно-правовий акт радянської держави, яким за крадіжку колгоспної власності передбачався розстріл з конфіскацією майна або позбавлення волі строком не менш ніж на 10 років з конфіскацією майна (Закон про охорону соціалістичної власності від 7 серпня 1932 року).
Голодомор	Соціально-господарське явище, що виявляється в позбавленні населення мінімуму необхідних продуктів харчування і призводить до зміни демографічної і соціальної структури населення регіонів, а іноді і країн.
«Чорна дошка»	Статус села чи району на території Української СРР, який передбачав блокаду та посилений терор голодом цивільного населення під час геноциду українського народу 1932–1933 роки. Присвоювався комуністичним режимом населеним пунктам та

	<p>районам, які чинили опір примусовій колективізації, масовим актам беззаконня влади, зокрема повного вилучення харчових продуктів у мешканців села чи цілого району, що призводило до голодної смерті громадян.</p> <p>Статус «Чорної дошки» присвоювався на рівні обласних центрів ЦК КПУ за поданням районних та сільських органів комуністичного управління. Його «надання» чи «зняття» слугувало інструментом упокорення цивільного населення, створення умов для масового та глибокого голодування всіх мешканців регіону.</p>
Націонал-ухильництво	Своєрідний ідеологічний штамп, негативна оцінка, що вживалася в агітаційно-пропагандистській роботі в СРСР і стосувалася тих членів компартії, які в теорії і практиці нац. політики «переоцінювали, перебільшували значення місцевих особливостей».
«Розстріляне відродження»	Термін, яким позначається знищення провідних діячів української культури 1920-1930-х років.
Головне управління таборів (ГУТаб)	у СРСР у 1934–1956 роках підрозділ НКВС, який керував системою виправничо-трудова (офіційна назва у 1920-х роках — концентраційних) таборів.
Паспортна система	Система державного обліку, контролю і регулювання пересування населення за допомогою паспортів. Її основними функціями є: видача паспортів, реєстрація, що дає змогу вести відповідний статистичний та персональний облік; забезпечення реалізації людиною і громадянином їх прав і свобод та обов'язків перед державою і суспільством; посилення охорони громадського порядку та забезпечення національної безпеки.
Геноцид	Цілеспрямовані дії з метою знищення повністю або частково окремих груп населення чи цілих народів за національними, етнічними, расовими, корисними або релігійними мотивами.
Соціалістичний реалізм (соцреалізм)	Напрямок у культурі; найбільшого поширення набув у СРСР, де вважався частиною офіційної ідеології. Основні риси: присутність нового героя – революціонера-пролетаря, комуніста, оспівування комуністичних ідеалів, відображення й оцінка життєвих ситуацій із точки зору марксизму-ленінізму, багатогранність художніх форм і проявів. Митці, які не вписувалися у визначені межі соцреалізму, підлягали гонінню або вигнанню. Попри олійність та ідеологічну спрямованість,

	чимало творів соцреалізму мали й мають художню та історичну цінність.
25. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	
Осадництво	Розселення польських колоністів на західноукраїнських землях, що перебували у складі Польщі 1919-1939 рр.; здійснювалося з метою прискорення колонізаційних процесів на західноукраїнських землях.
«Пацифікація»	Офіційна назва масових репресій щодо українського населення Галичини, проведених урядом Польщі восени 1930 р.
Інтегральний націоналізм	У сучасній історичній, політологічній і соціологічній літературі термін «інтегральний націоналізм» вживається в 3-х значеннях: 1) як ідеологія і політичний рух, що виник наприкінці 19 – на початку 20 ст. у Франції, основним ідеологом якого був Ш.Морра; 2) як поняття, що охоплює радикально-націоналістичні, тоталітарні рухи в Європі в період між світовими війнами (Дж.Армстронг); 3) як родове поняття для будь-якої форми націоналізму тоталітарного типу, включно з фашизмом і нацизмом (К.Гейз).
Русинство	Назва політичної течії на Закарпатті, представники якої демонструють окремішність слов'янського населення краю, його відмінність від української нації.
Політична еміграція	Вимушена чи добровільна зміна місця проживання людей (емігрантів, переселенців), переселення зі своєї батьківщини, країни, де вони народилися і вирости в інші країни через опозиційне ставлення до політичного режиму.
26. Україна в роки Другої світової війни	
Радянізація	Установлення радянської влади й проведення відповідних соціально-економічних перетворень у західноукраїнських землях. Проводилася двічі – у 1939-1941 рр. і в післявоєнний період.
«Нацистський новий порядок»	Терористичний режим нацистів в окупованих країнах.
План «Барбаросса»	Кодова назва плану воєнної операції нацистської Німеччини проти СРСР.
План «Ост»	Довгостроковий стратегічний план гітлерівської Німеччини щодо колонізації слов'янських країн Сходу.
Голокост	Знищення значної частини єврейського населення Європи внаслідок нацистської політики геноциду в

	1939-1945 рр.
Остарбайтери	Німецький термін для означення осіб, які були вивезені гітлерівцями зі східних окупованих територій, переважно з Рейхскомісаріату Україна, протягом Другої світової війни на примусові роботи до Німеччини.
Концтабори	Табори-в'язниці для військовополонених і цивільних у воєнний час або у країнах з тоталітарним режимом.
Колабораціонізм	Добровільне співробітництво окремих груп чи прошарків населення із загарбниками на територіях окупованих ними держав.
Похідні групи	були створені ОУН («мельниківцями») та ОУН («бандерівцями») з метою організації зі свідомих українців на українських землях органів місцевого самоуправління під час Другої Світової війни. Організацією Похідних Груп ОУНР та їх керівництвом займався штаб на чолі з В.Куком (псевдо: Коваль, Леміш). Діяльністю ОУН на Наддніпрянщині керував Олег Кандиба (Ольжич).
«Поліська Січ»	Підпільна збройна формація, створена на Поліссі влітку 1941 року, в селі Немовичі Сарненського р-ну, що на Рівненщині. Отаманом Тарасом Бульбою було видано перший наказ про початок боротьби і створення повстанської армії. Основу організації було закладено ще у 1940 році, а перші збройні формації було утворено із початком німецько-радянської війни у червні 1941 року. Бульбівці воювали як проти нацистів, так і проти радянських військ, періодично співпрацюючи з однією із сторін. Найбільшого розмаху Поліська Січ набула у 1942 році, коли в її рядах було від 3-х до 10-ти тис. вояків. Невеликий проміжок часу повстанці контролювали частину Полісся, в районі штабу Січі — міста Олевська, проголосивши Олевську Республіку.
Випалена земля	Метод ведення війни за допомогою знищення всього корисного, того що може слугувати життєзабезпеченню або існуванню як військ противника, так і цивільного населення — на території, яку може бути зайнято противником. До цього відносять знищення запасів харчових продуктів та врожаю, забруднення або отруєння джерел питної води, знищення інфраструктури — шляхів та засобів транспорту, техніки, будівель та

	житла, іноді навіть цілих міст.
Бандерівці	У вузькому сенсі послідовники лідера українського націоналістичного руху Степана Бандери та його ідеології; у пропаганді Радянського Союзу, а пізніше Російської Федерації та її маріонеток – усі прибічники і захисники незалежності України. Цей термін походить від прізвища особи Степана Бандери.
«Чорносвитники»	Умовна назва піхотних підрозділів Червоної Армії, які були сформовані з цивільного населення окупованих територій після їх звільнення. В бій вводились не підготовленими, без належної амуніції та зброї. Найбільш масово використовувались у 1943-1944 роках під час форсування Дніпра.
Депортація	Примусове, за наказом органів державної влади, виселення осіб чи груп населення, а інколи й народів, із місць постійного проживання.
Український визвольний рух	Національно-визвольний рух на етнічних українських землях у 1920—1950 роках, який мав за мету поновлення української незалежної держави.
27. Україна в перші повоєнні роки	
Відбудова	Відновлення зруйнованого під час бойових дій господарства.
Операція «Вісла»	Переселення українського населення з його етнічних земель на сході Польщі (Лемківщина, Надсяння, Холмщина, Підляшшя) до її західних та північних воєводств, здійснене польським урядом у 1947 р.
Операція «Захід»	Примусове виселення населення Західної України (за винятком Закарпаття), проведене 21 жовтня 1947 року. Головним завданням операції було послабити український визвольний рух на Західній Україні. Протягом одного дня з Західної України депортували понад 76 тисяч осіб.
«Ждановщина»	Ідеологічний наступ на радянське суспільство сталінського режиму після завершення Другої світової війни, пов'язане з іменем секретаря ЦК ВКП(б) з питань ідеології А. Ждановим.
«Лисенківщина»	Період у біологічній науці і практиці, пов'язаний з проявом культу особи академіка Т. Лисенка, під час якого піддавалися переслідуванню вчені-генетики та їх дослідження.
Космополітизм	Ідеологія (теорія), світогляд і політична практика світового громадянства і світової держави, що ставить загальнолюдські інтереси і цінності вище інтересів окремої нації.

«Холодна війна»	Термін включає в себе пропагандистську війну, активну участь у регіональних конфліктах, боротьбу за вплив в «третьому світі», економічну війну, технічну блокаду, гонку ракетно-ядерних і звичайних озброєнь, боротьбу розвідувальних служб, ідеологічні диверсії, глобальне воєнне протистояння, стратегію взаємного ядерного залякування, змагання в галузі оборонної науки, нарощування протистояння воєнно-політичних блоків, гонку в галузі космічних досліджень і озброєнь тощо.
28. Україна в умовах десталінізації	
Десталінізація	Процес ліквідації наслідків сталінізму, що почався після смерті Й. Сталіна.
Культ особи	Політичний феномен, що виникає у випадку, коли який-небудь лідер (глава держави) підноситься над своїми колегами до такого становища, коли йому приписуються всі досягнення народу й партії, але жодна з поразок чи провалів. Подібне становище досягається шляхом широкомасштабної пропаганди, ліквідації противників тощо. Культ особи можливий лише за тоталітарного політичного режиму.
Лібералізація	Політика звільнення від жорстких обмежень, державного регулювання чи контролю; політика ідеологічної свободи.
Політична реабілітація	Відновлення в правах незаконно репресованих осіб; поновлення доброго імені, репутації несправедливо заплямованої або безпідставно звинуваченої людини.
«Відлига»	Період демократизації політичного режиму на території СРСР за часів перебування при владі Микити Хрущова, що отримав свою назву від однойменної повісті Іллі Еренбурга.
Раднаргоспи	(Ради народного господарства) – територіальні органи управління промисловістю і будівництвом, що були створені у 1957 р. замість галузевих міністерств).
«Шістдесятники»	Інтелігенція 60-х років ХХ ст., яка прагнула до демократизації, люди, які повірили в можливість лібералізації комуністичного режиму.
Дисиденти	Представники морально-політичної опозиції до існуючого державного (політичного) ладу, панівних у суспільстві ідеологій та цінностей.
29. Україна в період загострення кризи радянської системи	
«Застій»	Повільне, хворобливе для суспільства самознищення

	радянської системи, що не змогла перебороти кризи; кризове двадцятиріччя Радянського Союзу: 1965 – 1985 рр.
Дефіцит	Нестача матеріальних цінностей порівняно з потребою у них.
«Розвинений соціалізм»	Стадія розвитку суспільства в СРСР, про початок якої керівництво Радянського Союзу заявило в 1967 році. Термін був ужитий генеральним секретарем ЦК КПРС Л.І. Брежневим, що зверталися до громадян з нагоди 50-ої річниці Жовтневої революції. Передбачалося, що соціалізм як одна з суспільно-економічних формацій проходитиме дві фази: просто соціалізм і вища його форма – розвинений соціалізм.
Номенклатура	Працівники, призначені чи затверджені вищими органами на будь-які посади.
«Самвидав»	Сукупність видавничої продукції (книжки, журнали, газети), що тиражується нелегально із використанням доступних технічних засобів або шляхом переписування.
«Тамвидав»	Видання книги вітчизняного автора за кордоном, переважно в радянські часи.
Правозахисник	Той, хто захищає чий-небудь громадянські права.
30. Відновлення незалежності України	
«Перебудова»	Політичний курс КПРС, розпочатий 1985 р. і спрямований на оздоровлення суспільно-політичної, економічної й ідеологічної сфер життя.
Гласність	Політичний курс керівництва КПРС у роки перебудови, спрямований на введення обмеженої, контрольованої свободи слова в країні в інтересах проведення політики М. Горбачова.
Плюралізм	Політична система, при якій відсутній диктат однієї ідеології, можливість дотримуватися і висловлювати, відстоювати різні політичні погляди.
Український національно-демократичний рух	Суспільно-політичний рух, що відбувався в Україні в період перебудови і мав одночасно демократичний і національно-визвольний характер.
Багатопартійність	Існування безлічі політичних партій, що теоретично володіють рівними шансами на отримання більшості у парламенті.
Суверенітет	Повна незалежність держави від інших держав у її внутрішній і зовнішній політиці.
Незалежність	Процес знецінення паперових грошей, падіння їх купівельної спроможності.
Ринкові відносини	Відносини, засновані на свободі господарської

	діяльності й продажу товарів.
Референдум	Спосіб прийняття законів або важливих рішень загальнодержавного чи місцевого значення шляхом голосування населення.
Президент	Голова держави в країнах з республіканською або змішаною формою правління.
31. Становлення України як незалежної держави	
Корупція	Злочинне використання державними чиновниками та іншими посадовими особами своїх формальних прав із метою особистого збагачення.
Тіньова економіка	Частина економіки, яка працює поза межами державного контролю, регулювання, не сплачує обов'язкових платежів до бюджету країни.
Олігарх	Представник великого капіталу з надмірним впливом у медіа та владі, що становить значну загрозу для стабільності та успіху держави
«Помаранчева революція»	Кампанія протестів, мітингів, пікетів, страйків та інших актів громадянської непокорності в Україні, організована і проведена прихильниками Віктора Ющенка, основного кандидата від опозиції на президентських виборах у листопаді — грудні 2004 року, після оголошення Центральною виборчою комісією попередніх результатів, згідно з якими нібито переміг його суперник — Віктор Янукович. Акція почалася 22 листопада 2004 року як реакція на масові фальсифікації, що вплинули на результат виборів.
Поліконфесійність	(від. грецьк. <i>poli</i> – багато і лат. <i>confessio</i> – визнання, сповідання) – наявність багатьох релігійних течій на території однієї країни.
32. Творення нової України	
«Євромайдан»	Національно-патріотичні протестні акції в Україні, передусім, проти корупції, свавілля правоохоронних органів та сил спецпризначення, а також на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України.
«Революція Гідності»	Політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до лютого 2014 року, викликані спротивом проти відходу політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу. Одними з головних причин протестів стали надмірна концентрація влади в руках Віктора Януковича та його «сім'ї» та небажання народу України миритись з перетворенням країни не лише

	де-факто, але і де-юре на одну з колоній Росії.
«Небесна сотня»	Прийнята в Україні збірна назва загиблих протестувальників, які мали безпосередній стосунок до ідеї та акції Євромайдану (Революції Гідності) у грудні 2013 — лютому 2014 року.
Анексія	Це насильницьке приєднання державою всієї або частини території іншої держави в односторонньому порядку. За міжнародним правом анексія - один з видів агресії і спричиняє міжнародно-правову відповідальність. Анексію слід відрізнити від окупації, яка сама по собі не призводить до зміни юридичної належності території.
Сепаратизм	(від лат. <i>separatus</i> — відокремлення) — політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення суверенної держави, дезінтеграцію країни, переходу до складу іншої держави чи набуття статусу дуже широкої автономії.
Антитерористична операція	Комплекс скоординованих спеціальних заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення злочинних діянь, здійснюваних з терористичною метою, звільнення заручників, знешкодження терористів, мінімізацію наслідків терористичного акту чи іншого злочину, здійснюваного з терористичною метою.
Тимчасово окупована територія	частина території України, яка контролюється Російською Федерацією внаслідок анексії Криму, а також війни на сході України.
«Кіборг»	(Кіборг – це істота, яка не відчуває страху, зайвих емоцій, а просто до кінця виконує те, що потрібно). «Кіборгами» назвали солдатів 93-ї окремої механізованої бригади у складі 6-го армійського корпусу Збройних сил та бійців Добровольчого корпусу, створеного на основі «Правого сектора», які утримували Донецький аеропорт.
Волонтерський рух	добровільна безкорисна суспільно корисна діяльність. Може здійснюватись і окремими людьми, і організаціями.
Люстрація	Процес очищення влади від конкретних організацій та осіб, причетних до злочинів проти народу, заборона діячам високого рангу, які скомпрометували себе, впродовж певного часу або пожиттєво працювати на державній службі.
Громадянське суспільство	Такий соціальний простір, де люди взаємопов'язані і взаємодіють між собою як незалежні одне від одного

	та від держави індивіди (які можуть об'єднуватися, оскільки окремому індивідові важко самотійно відстоювати свої права і законні інтереси) і який має забезпечити в різних суспільних сферах умови для самореалізації окремих людей та колективів
Безвізовий режим	Статус, що дозволяє громадянам України вільно перетинати міждержавні кордони країн Європейського Союзу без попереднього звернення до посольства для отримання дозволу, починаючи з 11 червня 2017 року.
Екуменізм	Ідеологія та рух за співпрацю та взаєморозуміння між християнами різних конфесій. Екуменічний рух ставить перед собою завдання: краще пізнати всі Церкви і їхнє вчення, звертаючи увагу на об'єднувальні елементи; утворити основу спільного практичного діяння, прямуючи до єдності, яку проповідував Христос. Також екуменізм виступає за посилення впливу релігії й вироблення загально християнської соціальної програми, придатної для віруючих, які проживають у країнах з різними соціальними системами.

